

**CENTER FOR
DEMOCRACY RESEARCH**

RAPOR

MECLİSTE LGBTİ+ GÖRÜNÜRLÜĞÜ

Arda Sirkeci

Kadir Yağız Çetin

Selin Ongan

Bu çalışmada Türkiye’de her gün temel insan hakları için mücadele veren LGBTİ+’ların, halk oylarıyla seçilen milletvekilleri tarafından Mecliste ne kadar temsil edildiğini inceledik.

Metodoloji

Rapor hazırlanırken 2002-2021 döneminin seçilmesinin sebebi seçili tarihler arasında AKP hükümetinin homojen bir şekilde yönetimde olması idi. Tarih seçimindeki bir diğer hedefimiz ise taradığımız TBMM kaynaklarının bu tarihlerde görüşülen tüm tekliflere herkes tarafından erişilebilir olmasıydı. Yaptığımız taramalarda ise TBMM’nin 2002-2021 aralığında yaptığı görüşmelerde LGBTİ+’ların sorunlarını veya taleplerini öne çıkaran tekliflerin sesli olarak görüşülmediği sonucuna ulaştık. Bu sebeple taramamızı görüşülüp görüşülmediğine bakmadan TBMM Genel Kuruluna sunulan tüm tekliflere kaydirdık.

Bu tarama sürecinde 2002-2021 yılları arası Genel Kurula sunulmuş tüm teklifleri görüntüleyebildiğimiz “Meclis Sorgu Formu” sistemlerini kullandık. Meclis Araştırma Önergesi, Genel Görüşme Önergesi, Yazılı veya Sözlü Soru önergesi ve Kanun Teklifleri başlıkları altında yaptığımız taramalarda milletvekillerinin konuyla ilişkin teklif verirken kullandıkları kelimeleri anahtar kelimelerimiz olarak belirledik. Taramalarda kullanılan anahtar kelimeler ise şunlardır: LGBT, Trans, Trans birey, Homoseksüel, Biseksüel, İnterseksüel, Gay, Lezbiyen, Eşcinsel, Cinsel yönelim, Cinsiyet ve Cinsiyetsiz.

Meclis Araştırma Önergesi

Yukarıda açıklanan metodu kullanarak 2002-2021 yılları arasında LGBTİ+ ile ilişkilendirilebilecek sadece sekiz adet Meclis Araştırma Önergesinin Genel Kurula sunulduğunu sonucunu çıkardık. Bu önergelerin yedisi Cumhuriyet Halk Partisi biriyse Halkların Demokratik Partisine aitti. Verilen önergelerin hiçbirisi Genel Kurulda görüşülmemiş ve geçmiş tarihlerde verilen üç önerge yasama döneminin bitmesi ardından hükümsüz kalmışlardı. Diğer beş önerge teklifi ise hala “Gündemde” olarak gözükmemekte olup, görüşülmeyi beklemektedirler. Tekliflerin hepsi LGBTİ+’ların maruz bırakıldıkları nefret suçlarının, sağlık sektöründeki erişim problemlerinin ve ayrımcılığın araştırılmasını talep ediyordu.

Genel Görüşme Önergesi

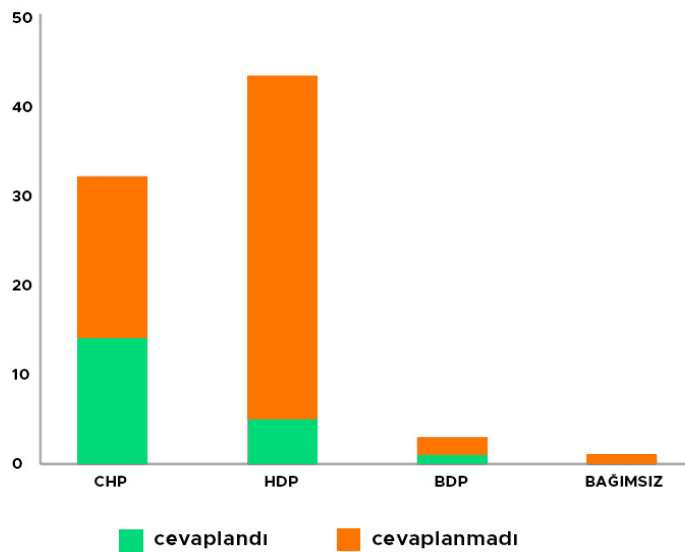
2002-2021 yılları arasında sadece bir adet genel görüşme önergesi Genel Kurula sunulmuş bulunmaktadır. Teklif HDP tarafından verilmiş olup Genel Kurulda görüşülmemiş ve hala görüşülmeyi beklemektedir. Teklif hükümeti kadınlara ve LGBTİ+'lara yönelik şiddeti sonlandırmak için politika üretimine çağırıyordu.

Yazılı veya Sözlü Soru Önergesi

Belirlediğimiz tarihler arasında sayısı en fazla olan teklif ise soru önergeleri idi. Bu dönemde toplamda 79 adet soru önergesi verilmişti. Verilen 79 önergenin ise 20'si cevaplandırıldı. Verilen cevapların ise sadece bir tanesi yasalarca belirlenmiş olan 15 günlük sürede cevaplandı. Diğer 19 önergenin hepsi 15 günlük cevap süresi aşıldıktan aylar sonrasında cevaplandırıldı. Verilen önergeler ise LGBTİ+'ların maruz kaldıkları şiddet ve ayrımcılığı merkeze alıyordu. 79 önergenin 32'si CHP, 43'ü HDP, 3'ü BDP ve bir tanesi ise o dönem bağımsız milletvekili olan Aylin Nazlıaka tarafından verilmişti. En çok soru önergesi veren milletvekili ise Ömer Faruk Gergerlioğlu idi. Gergerlioğlu cezaevlerinde bulunan trans bireylerin yaşam koşullarına ilişkin 16 adet soru önergesi vermiş. Önergelerin muhatabı olan Adalet Bakanlığından hiçbirinde bir cevap alamamıştı.

LGBTİ+ ile İlgili Soru Önergeleri Siyasi Parti Dağılımı

2002-2021

Soru önergelerine hükümetten gelen yanıtlara örnek vermek adına CHP’li İbrahim Özden Kaboğlu’nun 22.12.2020 tarihinde LGBTİ+ ve gökkuşağı içerikli ürünlere bakanlığın getirdiği +18 ibaresi üzerine verdiği teklifi inceledik. Kaboğlu dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan’a üstünde “Equality” “Eşitlik”, “Pride” “Onur”, “Peace” “Barış” kelimelerini barındıran ürünlerin reklamlarına durdurma cezası verilmesinin meşruiyetini sormuş, “+18” ibaresinin dışlayıcı sonuçlarının nasıl açıklanacağını da eklemiştir. Cevap olarak ise Eski Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, 23 kişinin şikayeti üzerine ürün reklamlarının durdurulduğunu ve “+18” ibaresinin çocukların korunması doğrultusunda konulduğunu belirtmiştir. Dışlayıcı sonuçlar hususunda ise verilen cevap, ürün tanıtımlarında sadece LGBTİ+’lara değil cinsellik ve erotizm içeren tüm tanıtımlara “+18” ibaresiyle sansür uygulandığı şeklindedir. Bu örnekte görüldüğü üzere LGBTİ+ görünürlüğü bir bakan tarafından erotizm ile sınırlandırılarak sınırlandırılmıştır.

Kanun Teklifleri

2002-2021 döneminde muhalefet partiler kanun tekliflerini Meclisten geçirmekte sorun yaşarken, LGBTİ+ haklarının garantiye alındığı veya LGBTİ+ çatısı altında bulunan bireylerin yaşadıkları sorunları çözüme kavuşturan hiçbir teklif kanunlaşma yoluna girememiştir. 2002- 2021 yılları arasında sayısız teklife madde halinde dahil edilse de LGBTİ+ hakları ülkenin yasama kolunda yok görülmüştür. Verilen zaman aralığında LGBTİ+ hakları üzerine kanun teklifleri hazırlamış bir önemli isim ise Mahmut Tanal’dır. Tanal, verdiği teklif ile trans bireylerin, insan hakları çerçevesinde haklarının garantiye alınması ve sosyal hizmetlerden yararlanırken ayrımcılığın önüne geçilmesini öngörmüştür. Fakat Mahmut Tanal’ın 2015 kışında verdiği bu teklif iki defa hükümsüz sayılmış, Tanal’ın yenileme isteğiyle süreç yeniden başlatılmıştır. Teklif bugün hala komisyondan geçip Genel Kurula gelmeyi beklemektedir.

Hazırladığımız rapor sonucunda Türkiye’nin yasama kolu olan TBMM’nin 2002-2021 yılları arasında LGBTİ+ görünürlüğüne katkı sağlamadığı sonucuna varmış bulunuyoruz. TBMM bünyesi içerisinde LGBTİ+’lar adına yasama gücünü kullanan milletvekillerinin ise tekliflerinin sonuçsuz kaldığı düşünüldüğünde, TBMM’nin vatandaşlarının ciddi bir bölümünü temsil etmeyi başaramadığını görüyoruz.

Kaynakça:

Raporu hazırlarken kullandığımız veri seti

https://docs.google.com/spreadsheets/d/16TXyHlmj8FUzpnbzC5ihhjVqjGylqP6wJF-SeW_C2W5g/edit#gid=0

Meclis Araştırması Önergeleri Sorgu Formu

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/meclis_arastirma_onergeleri.sorgu_son_donem

Meclis Genel Görüşme Önergeleri Sorgu Formu

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/meclis_genel_gorus_onergeleri.sorgu_son_donem

Yazılı Soru Önergeleri Sorgu Formu

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/yazili_sozlu_soru_sd.sorgu_baslangic

Kanun Teklifleri Sorgu Formu

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari_teklif_sd.sorgu_baslangic

CENTER FOR DEMOCRACY RESEARCH

Center for Democracy Research (CDR) strives to bolster political expression in Turkey and enhance its effects on political power structure through forming inclusive and democratic public spheres.

info@demokra.si
cdr.org.tr

Kocatepe Mahallesi,
Topçu Caddesi No:8/9
Beyoğlu, Istanbul